

**Наталія МИРОНЧУК,**  
доктор педагогічних наук, доцент,  
професор кафедри професійно-педагогічної,  
спеціальної освіти, андрагогіки та управління,  
Житомирський державного університету імені Івана Франка

## **ОСВІТНІ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄВОЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ**

Сучасний світ – це час можливостей і викликів для сучасної молоді. Він складний, динамічний, непередбачуваний і, разом з тим, відкритий, технологічний, гнучкий. Світова глобалізація розширює горизонти знань, діяльності, але, водночас, такі можливості є фрагментованими. Студентство має доступ до світових знань, до культури, трендів завдяки глобальній мережі Інтернет, професійній та академічній мобільності, особистим подорожам. Натомість загострюється потреба зберегти свою національну, культурну, особисту ідентичність, не розчинитися в інформаційному галасі, зберегти свою індивідуальність.

Істотним викликом для соціуму є також технологізація людського буття. Для шкільної й студентської молоді, та й дорослих осіб, сьогодні звичним є цифрове середовище, яке прийшло на зміну живій комунікації, спілкуванню, забезпечило нові можливості в професійній діяльності, змінило ще донедавна звичні стратегії навчання та погляди на життєву реалізацію особистості. У цьому контексті питання життєвої успішності студентів набуває особливої ваги.

Проблема успішності та життєвого успіху особистості є предметом психолого-педагогічних пошуків дослідників І. Бега, І. Боровинської, А. Великої, В. Кириченка, Р. Ковтун, І. Рашковської, О. Сергєєнкової та ін. У дослідженнях надається комплексне розуміння поняття успіху та успішності особистості, акцентовано увагу на чинниках успішності практичної діяльності та життєвого самовизначення молоді.

Ще Дж. Дьюї був переконаний, що процес навчання спрямований на підготовку учнів до практичного життя, на формування досвіду, який стане основою їх життєвого успіху. Успішний здобувач освіти не може бути пасивним споживачем інтелектуальної продукції, він є активним творцем змін у своєму житті та житті соціуму. А. Велика [2] розглядає створення ситуації успіху студентів як однієї з засад формування у них готовності продукувати успіх у професійній педагогічній діяльності. Дослідниця відводить істотну роль мотивації, стимулюванню, цілеспрямованому створенню ситуацій, у яких досягається успіх в індивідуальній і колективній діяльності.

Дж. Кім [3], А. Хавілі [1] досліджують вплив проєктного навчання на мотивацію й академічну успішність студентів. Результати проведених

досліджень засвідчили позитивний вплив проєктного навчання на мотивацію студентів, розвиток критичного мислення і практичних професійних навичок. Дослідниками встановлено, що ефективність проєктного навчання у сприянні академічним досягненням і мотивації студентів залежить від кількох факторів, зокрема якості дизайну проєктного навчання, рівня залучення та участі студентів, а також наявності відповідних ресурсів і підтримки. Відзначено також важливість ефективного оцінювання та зворотного зв'язку в проєктному навчанні, а також потребу в підготовці та професійному розвитку вчителів з метою реалізації проєктного навчання.

Узагальнення праць науковців (І. Бех, І. Боровинська, Дж. Кім, Р. Ковтун, О. Мірошніченко, А. Хавілі, Д. Янг та ін.) показує, що для забезпечення академічної, професійної та життєвої успішності використовуються різні методи, серед яких: створення ситуації успіху, самопрезентація, дискурсивні методи, проєктне навчання, ситуаційні методи, рефлексивні практики та ін.

Життєва успішність студентів, на наш погляд, залежить від низки психологічних характеристик особистості та сформованих навичок/компетентностей. Важливими чинниками життєвої успішності студентів можемо з певним ступенем впливу вважати адаптованість, самоорганізацію, сформованість відповідного стилю навчальної діяльності, самоідентифікацію і повноту використання своїх можливостей, професійне самовизначення, професійну спрямованість. Отже, життєва успішність студентської молоді – це багатовимірне поняття, яке інтегрує особисту зрілість, ціннісні орієнтації, соціальну адаптивність, професійну компетентність, психологічну стійкість. Вона пов'язана з безперервним процесом самопізнання, вибору, формування умінь, набуття досвіду. Відповідно у процесі досягнення життєвої успішності відбувається зміна цілей освіти, її мотивів, норм, форм, методів, засобів навчання, ролі педагога.

Філософське підґрунтя освітнього процесу становлять принципи пріоритету здобувача освіти як особистості, свободи вибору цінностей, реалізації можливостей саморозвитку, єдності національних та загальнолюдських інтересів, системності, взаємозв'язку теорії та практики, гуманітарного і природничого знання. Освітній процес здійснюється на основі методології соціального пізнання, усвідомлення цивілізаційної єдності людства, толерантності у взаємодії культур, дискурсної технології організації процесу навчання та виховання особистості.

Завдання освітніх інституцій – створити умови для розкриття потенціалу здобувачів освіти, формування не лише особистості професіонала, а життєво успішного громадянина. Такі можливості освіта надає через створення середовища самореалізації особистості студента (участь у проєктній діяльності, наукові гуртки, проблемні групи, студентське самоврядування), гнучкі освітні траєкторії (індивідуальні графіки навчання, варіативність вибору освітніх компонентів, урахування особистих інтересів під час формування тематики дослідницької діяльності тощо), інклюзивність середовища навчання (забезпечення рівного доступу

до ресурсів незалежно від соціального чи фізичного статусу), психолого-педагогічну підтримку.

Провідними чинниками забезпечення успішності студентів закладів вищої освіти є мотиваційна спрямованість, саморефлексія та самооцінка власної ефективності, вольові зусилля та властивості. Певною мірою формуванню життєвої успішності студентів сприяє вивчення освітньої компоненти «Основи самоорганізації педагога-дослідника» [4], зміст якої та методи роботи спрямовані на формування ціннісного ставлення до власної особистості, стимулювання потреби оптимально використовувати особистісні ресурси задля власного успіху та забезпечення професійної ефективності. Студенти оволодівають способами раціонального використання особистісних, предметних, просторово-часових ресурсів і комунікативних стратегій в організації навчальної, дослідницької та професійної діяльності; прийомами і техніками ефективної самоорганізації праці.

### Список використаних джерел

1. Hawili A. Higher Education Instructors' Perceptions of Student Motivation and Academic Success When Implementing Project-Based Learning: A Transcendental Phenomenological Study: Dissertation. Liberty University. Lynchburg, VA, 2025. 156 p. URL: <https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=7735&context=doctoral>.

2. Велика А. М. Підготовка майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до створення ситуації успіху в процесі науково-дослідної роботи: реферат дис. ... канд. пед. наук. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2017. 22 с.

3. Kim J. The effects of project-based learning on academic achievement and student motivation. *Journal of Curriculum and Instruction*. 2017. № 11(1). P.1–17.

4. Мирончук Н. Основи самоорганізації педагога-дослідника: метод. рекомендації до практичних занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спец. 013 Початкова освіта. Житомир: Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2024. 54 с.